

Mukaismuistolain mukainen neuvottelu

Aika: 21.9.2023 klo 13

Paikka: Teams (etä)

Paikalla:

Mika Sarkkinen	Maakuntamuseo
Satu Mikkonen-Hirvonen	Museovirasto
Petri Leskinen	Utajärvi
Janne Heikkinen	Utajärvi
Elina Marjakangas	Sweco
Ida Montell	AFRY

Poissa, tiedoksi:

Jarmo Paalanen	Utajärvi
Juho Peltoniemi	Sweco

1. Neuvottelun avaus ja järjestäytyminen

Sovittiin, että Montell laatii muistion.

2. Neuvottelun tarkoitus

Muinaismuistolain (295/1963) 13 § mukainen neuvottelu järjestetään silloin, kun kaavahanke vireillä ja muuttuvan maankäytön alueelle sijoittuu muinaisjäännös. Neuvottelussa tulisi ratkaista millä tavoin muinaisjäännös ja kaavoitus sovitetaan yhteen, sovitaan keinot esimerkiksi tarvittavat tutkimukset, jotta muuttuva maankäyttö on mahdollista. Neuvottelun muistio liitetään osaksi kaava-asiakirjoja. Tämän neuvottelun tarve nousi esille kaavaa koskevassa viranomaisneuvottelussa.

3. Alueen vireillä olevat kaavahankkeet

Montell esitteli alueella vireillä olevien asemakaavojen alustavat luonnokset ja kaava-alueiden sijainnit. Neuvottelu koskee kahta vireillä olevaa kaavahanketta: Mustikkakankaan teollisuusalueen asemakaavan muutosta sekä Mustikkakankaan teollisuusalueen asemakaavan laajennusta.

Leskinen kertoi, että alueen kaavatarpeet ovat syntyneet nykyisen teollisuusalueen tonttitilan käytyä vähiin. Alue tullaan kaavoittamaan teollisuudelle, mutta tarkkaa toimintaa ei voida tässä kohtaa vielä täsmentää. Kaavoitus tapahtuu erillisellä kaava-alueen laajennusta koskevassa kaavalla ja nykyistä kaavaa muuttamalla, mutta kaavojen ratkaisut yhteensovitetään keskenään. Keisarintie ja Tervareitti sijoittuvat teollisuusalueen keskelle. Aiemmin on keskusteltu reitin mahdollisesta siirtämisestä myös museon kanssa. Välisuolla muinaisjäännösalue sijoittuu osin nykyisin liittymän kohdalle. Tästä liittymästä uusi katu ollaan osoittamassa kaavalla ja siitä on laadittu jo maaperätutkimukset.

4. Alueen muinaisjäännöskohteet

Montell esitteli kesän 2023 arkeologisen inventoinnin tulokset. Todettiin, että inventoinnin eteläisempi kohde Orikangas 1 sijoittuu kaava-alueiden ulkopuolelle eikä siitä ole tarpeen keskustella tässä neuvottelussa, sillä kesällä suoritettu tarkkuusinventointi on sen osalta ollut riittävä. Muinaisjäänökseen Keisarintie Välisuo esitettiin inventoinnissa rajausmuutosta. Historiallisten lähteiden ja vuoden 2023 tutkimuksessa kerättyjen puunäytteiden vuosilusto-ajoituksen perusteella Välisuon puurakenne liittyy todennäköisesti jo Keisarintien vanhimpaan tunnettuun perustamisvaiheeseen aivan 1600-luvun alussa.

5. Keskustelu

Sarkkinen ja Mikkonen-Hirvonen toivat esille, että kesän 2023 tarkkuusinventointi on tehty hyvin ja museon ohjeistuksen mukaisesti laadittu ja raportti kattava. Välisuon kohdasta löytyi puurakenteita, joiden näytteiden pohjalta näyttäisi siltä, että kyseinen muinaisjäänös on arvokas ja erityislaatuinen, sillä vastaavia ei ole runsaasti Suomessa dokumentoitu. Rajaukseen esitettiin hieman muutosta, mutta valtaosin rajaus säilyi ennallaan.

Heikkinen kertoi, että kunnan tahotila on saada kaavoittaa uusi katu nykyisestä liittymästä, josta alueelle on jo ajettu. Tämä edellyttää hieman nykyisen liittymän laajennusta. Muilta osin muinaisjäänös osoitetaan kaavassa tarkoituksenmukaisin merkinnöin eikä sille esitetä muutoksia.

Sarkkinen totesi, että suunnitelma vaikuttaa lähtökohtaisesti hyvältä. Hän tiedusteli miten muinaisjäänöksen rakenteet säilyvät, jos muutetaan kosteusolosuhteita? Onko Tervareitistölle tarpeen tehdä kunnostustoimia? Sitä pitkin oli viime keväänä ollut puun kuljetusta ja reitti paikoin vettynyt.

Heikkinen: Tervareitti on ollut ulkoilijoiden lisäksi myös pitkään maanomistajien käytössä, sitä pitkin on hoidettu muun muassa metsätöiden kuljetuksia. Tervareitti on toimitettu reitti, joten kunta ei saa sitä siirtää. Eteläosaan sijoittuvan kostean kohdan ohi esitetään kuitenkin kiertoreittiä niin, että Tervareitiltä pääsisi uudelle kaavassa osoitetulle kadulle. Näin myös muinaisjäänökseen kohdistuu pienempi rasitus kosteikko-kohdassa. Rakentaminen ei edellytä vesitaseeseen puuttumista. Hyödynnetään alueella nykyisiä ojia ja Keisarintie tulee jatkossakin olemaan paikoin kosteikkoa kuten nykyisinkin. Kaivamistarpeita ei synny, kun märkä paikka ohitetaan.

Sarkkinen: Kosteikon ohitus kuulostaa hyvältä suunnitelmalta. Edellyttääkö uuden kadun pohjoispuolinen osuus Tervareitistä parantamista?

Heikkinen: Liittymän lähdön kohdalla kovapohjainen maa ja tie kaavan laajennusalueelle jatkuu jo nykyisin lyhyen matkaa. Liittymän laajennus ei edellytä kaivamista, vaan ajetaan maata päälle. Pohjoispuoleinen Tervareitistö on kovempaa maata eikä siellä alusta niin herkkää. Jatkossa maanomistajat ohjautuvat varmasti enemmän hyödyntämään uutta katua, jolloin liikenne ohjautuu vähemmäksi Tervareitiltä.

Leskinen toi esille, että kaavaluonnoksessa esitetyltä korttelilta 506 tarvitaan jatkossa myös ajoyhteys Keisarintien itäpuolelle. Katsotaan sen sijainti niin, että sijoittuu päivittyneen muinaisjäänösrajan ulkopuolelle.

Sarkkinen: Muinaismuistolain mukaan myös muinaisjäänöksen peittäminen on kielletty. Kosteissa paikoissa tätä on tapahtunut luonnostaan alueen käytön myötä. Liittymän leventäminen edellyttää ensin tarkempi koneellisia tutkimuksia nykyisen liittymän molemmin puolin, jotta mahdolliset rakenteet saadaan dokumentoitua.

Mikkonen-Hirvonen: Liittymän leventäminen ja stabilointi on mahdollista tehdä, mutta sitä ennen esitetään kone- ja lapiokaivuuna tehtävää tutkimusta liittymän molemmiin puolin, jotta muinaisjäännökseen liittyvä informaatio saadaan dokumentoitua. Paikalla on jo rakentunut liittymä ja tielinja ja koska kyse on vain tieuran levennyksestä, tämä toimenpide on riittävä. Tämän jälkeen voidaan katsoa, että asia on riittävällä tavalla selvitetty ja muuttuva maankäyttö mahdollista, jolloin myös katu voidaan toteuttaa suunnitellusti.

6. Jatkoimenpiteet

Todettiin, että arkeologisen analyysin olisi suotuisaa laatia sama konsultti, joka tuntee jo alueen. Hänen tulee hakea lain mukainen tutkimuslupa Museovirastolta. Kunta operoi nykyisellä kapeammalla liittymällä alueella, kunnes tarvittavat tutkimukset on laadittu. Samassa tutkimuksessa voisi selvittää myös korttelin 506/513 kulmauksen, jotta sekin saataisiin tarkistettua jo tälle syksylle. Pohjois-Pohjanmaan museo valmistelee tutkimuslupatarpeen ja toimittaa sen konsultille tutkimuksia varten. Kunta laadituttaa tutkimuksen. Työn toteuttamisessa on hyvä varautua puunäytteidien ajoittamisesta aiheutuviin kuluihin. Tutkimuksen alustava kenttätyöraportti toimitetaan arviointiin museolle sen valmistuttua. Merkitään muinaisjäännöksen rajausta kesän inventoinnin mukaisesti kaavaluonnokseen ja tarvittaessa tarkennetaan kaavaehdotukseen syksyn inventoinnin pohjalta. Neuvottelun muistio liitetään molempien kaavojen kaava-aineistoon.

Keskusteltiin kaavojen aikataulusta ja todettiin, että todennäköisesti kaavamuutos ja kaavan laajennus tulevat nähtäville peräkkäin loka-marraskuussa. Kaava-alueiden rajausta voidaan tarvittaessa vielä muuttaa, mutta tutkimuslupatarve ja tämä neuvottelu koskee molempia vireillä olevia asemakaavoja, muutosta ja laajennusta.

Sarkkinen toi esille, että Keisarintiestä hyvä osoittaa kaavassa vanhan tien linjaus, koska RKY-kohde. Myös Mikkonen-Hirvonen piti vanhan linjauksen merkintää suositeltavana. Hyvä olla omana merkintänä eikä ulkoilureittimerkinnällä, koska osoitettu myös yleis- ja maakuntakaavassa.

7. Neuvottelun päättäminen

Päätettiin neuvottelu klo 14.27.